

PROGRAMA MUNICIPIOS SAUDABLES E SOSTIBLES 2000-2003 EN GALICIA

XVII CURSO DE SAÚDE AMBIENTAL

O Barco de Valdeorras (Ourense), 29 setembro – 3 outubro 2003

DIRECTOR: PROF. DR. FRANCISCO PEÑA

Auspiciado pola

SESA
SOCIEDAD ESPAÑOLA
DE SANIDAD AMBIENTAL

Declarado cun crédito de libre configuración pola

UNIVERSIDADE
DE VIGO

Patrocinador oficial

Colaboran na organización

CEDIE

Concello de
O Barco de Valdeorras

DEPUTACIÓN PROVINCIAL
DE OURENSE

FUNDACIÓN COMARCAL VALDEORRAS

ASOCIACIÓN GALEGA DE PIZARRISTAS

CONSELLO REGULADOR
DA DENOMINACIÓN DE ORIXE
VALDEORRAS

asociación empresarial
de valdeorras

Concellos participantes

Concello de O Bolo

Concello de
Carballeda
de Valdeorras

Concello de Larouco

Concello de
Monforte de Lemos

Concello de Petín

Concello de
Puerto de Domingo Flórez

Concello de Quiroga

Concello de A Rúa
de Valdeorras

Concello de Rubiá

Concello de A Veiga

Concello de
Vilamartin de Valdeorras

P R E S E N T A C I Ó N

Cada día ten maior importancia o coñecemento do medio ambiente dunha comunidade, xa que é un condicionante do seu benestar social, sanitario e económico (o medio ambiente como xerador de actividades capaces de producir emprego, renda, saúde e benestar á poboación). A industrialización e a urbanización modificaron o medio dando orixe a problemas ambientais de primeira orde (o efecto invernadoiro e cambio climático, a destrucción da capa de ozono estratosférica, o transporte de contaminantes, a desertización, etc.) que é preciso corrixir, así como evitar que as actividades futuras orixinen máis deterioracións no noso contorno a través dunha política preventiva que permita un desenvolvemento sostido e equilibrado e teña como obxectivos a protección da saúde do home e a conservación de tódolos recursos que condicionan e sustentan a vida. Para acada-los obxectivos do VI Programa Comunitario de Acción en materia de medio ambiente para 2001-2010, ademais da consideración das disposicións lexislativas vixentes e de aspectos tecnolóxicos inclúense actuacións tales como o aumento de diálogo coa empresa, fomento de acordos voluntarios, participación da opinión pública, acceso á información ambiental. A empresa ten unha especial responsabilidade diante do medio ambiente ó ser consumidora de recursos, ademais de fonte de emisións e residuos; pero tamén é orixe de coñecementos científicos e tecnolóxicos, así como de positivos impactos socioeconómicos; o cal levou a moitas empresas a integrar a política ambiental nas estratexias corporativas adoptando criterios de protección do contorno na planificación de actividades e toma de decisiones, o que implica tamén ás asociacións empresariais, xa que a protección do medio ambiente na empresa constitúe unha responsabilidade corporativa.

A Oficina Rexional para Europa da OMS, baseándose nas iniciativas de Cidades Saudables, e tendo en conta as experiencias dos plans de sanidade ambiental locais e os programas da Axenda 21 existentes nalgúns países europeos, decidiu apoiar ás entidades locais e rexionais para acada-los obxectivos do desenvolvemento sostible; sendo esta unha oportunidade máis, de conciencia-los concellos galegos da importancia de asumir esta filosofía na súa xestión, a través da posta en marcha do **Programa Municipios Saudables e Sostibles en Galicia**, que leva consigo:

- **Un primeiro nivel de actuación:** de formación e reciclaxe de técnicos en medio ambiente e saúde, e de tódolos axentes sociais implicados na tarefa de protexer e conservar o medio ambiente, a través da realización do XVII Curso de Saúde Ambiental no Barco de Valdeorras, co obxectivo de contribuir a mellorar a xestión e as condicións de vida dos cidadáns nos municipios da Comarca de Valdeorras, Monforte de Lemos, Quiroga e Puente de Domingo Flórez.

- **Un segundo nivel de actuación:** de participación ciudadá, a través da realización de conferencias e unha exposición sobre o medio ambiente natural galego, co obxectivo de propiciar a participación activa de tódala-cidadanía da Comarca de Valdeorras, Monforte de Lemos, Quiroga e Puente de Domingo Flórez.

- **Unha recomendación:** que a Comarca de Valdeorras adquira o compromiso de adhesión a Carta de Aalborg e inicie o desenvolvemento da Axenda 21 Local, levando a cabo como primeiro paso un **diagnóstico ambiental**, para coñecer cal é a situación real existente da que se parte, coa finalidade de adoptar as medidas correctoras pertinentes que permitan corrixe as deficiencias detectadas.

Co fin de abordar e debater algúns dos problemas prioritarios que ten a Comarca de Valdeorras, organízase este curso que, está deseñado de acordo cos principios da Carta Europea sobre Medio Ambiente e Saúde, e a Carta de Aalborg cara á sostibilidade, e dirixido a todos aqueles que traballan ou están interesados no medio ambiente. Finalmente, destaca-la necesidade de unir esforzos por parte de responsables políticos, empresarios, científicos, educadores, profesionais, comunicadores, ecoloxistas, así como a participación activa dos cidadáns, en prol de conseguir un medio ambiente saudable para tódolos galegos, mellor legado para xeracións vindeiras.

Prof. Dr. Francisco Peña (*)

Responsable do Programa Municipios Saudables e Sostibles 2000-2003 en Galicia.

(*) Doutor en Farmacia pola USC, especialista universitario en Toxicoloxía pola Universidade Complutense de Madrid, diplomado en Sanidade pola Escola Nacional de Sanidade, académico correspondente da Real Academia de Medicina e Cirurxia de Galicia do Instituto de España, socio numerario da Sociedade Española de Sanidade Ambiental, ex-profesor de Hixiene e Sanidade Ambiental da Universidade de Santiago de Compostela (USC), ex-director do Centro de Extensión Universitaria e Divulgación Ambiental de Galicia (CEIDA) con sede no Castelo de Santa Cruz de Oleiros. En calidade de experto en sanidade ambiental foi vocal do Consello Galego de Medio Ambiente da Xunta de Galicia e membro do Comité Científico do I Congreso Mundial de Saúde e Medio Ambiente Urbano. Formou parte do Acordo da V Sesión da Comisión Mixta de Cooperación Técnico-Científica entre Italia e España no apartado Protección Ambiental, habendo realizado diversas estancias de investigación no Laboratorio de Igiene Ambiental do Istituto Superiore di Sanità (Roma). Levou a cabo a organización e dirección técnico-científica de máis dun centenar de plans, proxectos, programas e actividades de formación, investigación e educación ambiental en Galicia. Elaborou un Plan de formación, investigación e educación ambiental para a Secretaría xeral para a Protección Civil e o Medio Ambiente da Xunta de Galicia. Puxo en marcha un Plan de formación ambiental na Escola Galega de Administración Pública. Dirixiu un Plan de actividades sobre medio ambiente da Fundación Semana Verde de Galicia no Recinto Feira Internacional de Galicia. Pionero e impulsor da saúde ambiental en Galicia, debido á súa dilatada traxectoria académica e profesional, tras 24 anos de actividade e labor desenvolvido, ten acreditado un reconecido prestixio e é ben coñecido en medios nacionais e internacionais, formando parte da nova xeración de sanitarios ambientalistas españois, pola súa contribución ós sectores medio ambiente e saúde na triple vertente docente, investigadora e educativa, que se traduci, entre outros, no reconecemento da OMS pola súa valiosa contribución ó proxecto europeo "Healthy Cities", na obtención dunha duzia de distincións e premios de investigación científica, e na publicación de 24 libros e 123 publicacións científicas e artigos de divulgación relacionados coa problemática hixiénico-ambiental. Na actualidade é profesor de "Medio Ambiente e Saúde" de CEPADE – Universidade Politécnica de Madrid.

PROGRAMA

LUNS, 29 DE SETEMBRO

16,30 h.: ACREDITACIÓN E ENTREGA DE DOCUMENTACIÓN.

17,15 h.: ACTO INAUGURAL DO CURSO.

18,00 h.: CONFERENCIA INAUGURAL: “O camiño cara unha Galicia saudable e sostible”.
PROF. DR. D. FRANCISCO PEÑA

MARTES, 30 DE SETEMBRO

16,30 h.: TEMA 1: “Importancia dos sistemas de abastecemento hidrónico e de saneamento das augas residuais en relación coa saúde pública: vixiancia e control sanitario das augas potables de consumo público e depuración das augas residuais urbanas”.
PROF. DR. D. FRANCISCO PEÑA

18,30 h.: COMUNICACIÓN TÉCNICA SESIÓN DE AUGAS:

- “ETAP e EDAR municipais do Barco de Valdeorras: eficacia dos procesos de depuración das augas potables e residuais e a súa xestión”.
D. JUAN CARLOS ALFARO CEBRIÁN

Enxeñeiro Técnico de Obras Públicas, xefe de servicio de Ferroser Bega O Barco – Servicio Municipal de Augas do Barco de Valdeorras.

- “Novas tecnoloxías na depuración de augas residuais domésticas para pequenos núcleos de poboación”.
Dª DÉBORA M. OTERO SÁNCHEZ

Licenciada en Ciencias Químicas, xefe do Departamento Técnico de SMA – Soluciones Medioambientales y Augas, S.A.

D. GONZALO ALFONSÍN SOLIÑO

Enxeñeiro Industrial, Departamento de Medio Ambiente – Facet Ibérica, S.A.

MÉRCORES, 1 DE OUTUBRO

16,30 h.: TEMA 2: “Contaminación atmosférica e acústica: prevención e loita”.
PROF. DR. D. FRANCISCO PEÑA

18,00-18,30 h.: Maridaxe de viños de Valdeorras con queixo de tetilla, ofrecidos polos Consellos Reguladores das Denominacións de Orixe “Tetilla” e “Valdeorras”.

18,30 h.: TEMA 3: “Xestión integral de residuos urbanos”.
PROF. DR. D. FRANCISCO PEÑA

20,00 h.: COMUNICACIÓN TÉCNICA SESIÓN DE RESIDUOS:

- “A recollida selectiva en Valdeorras: importancia da colaboración ciudadá”.
D. CARLOS MARTÍNEZ TÉLLEZ

Enxeñeiro Industrial, director técnico de Bega Medio Ambiente, S.A.

XOVES, 2 DE OUTUBRO

10,00-14,00 h.: VISITAS PRÁCTICAS:

- Estación de Tratamiento de Augas Potables e Estación Depuradora de Augas Residuais, xestionadas por Ferroser Bega O Barco – Servicio Municipal de Augas do Barco de Valdeorras.
- Punto limpo municipal, xestionado polo Concello do Barco de Valdeorras.
- Cedio.

16,30 h.: MESA REDONDA: “A empresa ante o reto ambiental do século XXI: a súa contribución ó desenvolvemento sostible”.

MODERADOR:

D. SANTIAGO MELO MORENO

Presidente da Asociación Empresarial de Valdeorras.

PONENTES:

- “Iberdrola: a aportación dunha empresa do sector eléctrico o desenvolvemento sostible”.
D. ALVARO GARCÍA-TAPIA URRUTIA

Licenciado en Farmacia e en Ciencias Químicas, director Corporativo de Medio Ambiente de Iberdrola, S.A.

- “Novas tecnoloxías no tratamento de augas potables”.
DIRECCION REXIONAL DE AQUAGEST, S.A. EN GALICIA.
- “Aproveitamento de subproductos e tratamiento das augas residuais na industria enolóxica”.
PROF. DR. D. MANUEL MAXIMINO LOSADA ARIAS
Doutor enxeñeiro agrónomo, profesor titular de Industrias de Fermentación da Escola Universitaria de Enxeñería Técnica Agrícola da Universidade Politécnica de Madrid, presidente do Consello Regulador de Denominación de Orixe Valdeorras.
- “Problemática ambiental das explotacións de pizarra en Galicia”.
D. EMILIO LÓPEZ GIMENO
Decano do Colexio Oficial de Enxeñeiros de Minas do Noroeste-Delegación de Galicia.
- “Pizarra para a recuperación de aldeas de interese turístico-cultural no Caurel: recuperación de arroios e camiños rurais”.
D. MARTÍN ALEMPARTE VIDAL
Xerente da Asociación de Desenvolvemento Rural “Río Lor”.

VENRES, 3 DE OUTUBRO

10,00-14,00 h.: VISITA PRÁCTICA: Parque Natural da Serra da Enciña da Lastra.

16,30 h.: TEMA 4: “Responsabilidade da Administración Local na protección do medio ambiente: competencias e sistemas de financiamento. Instrumentos de xestión ambiental. A formación, investigación e educación ambiental: pezas clave dunha política ambiental eficaz de carácter preventivo. Municipios saudables e sostibles. Xestión sanitaria do medio ambiente: diagnósticos de saúde ambiental. A Axenda 21 Local aplicable á xestión municipal”.

PROF. DR. D. FRANCISCO PEÑA.

18,00 h.: MESA REDONDA: “Posta en común sobre a problemática ambiental de Valdeorras: posibles solucións”.

MODERADOR:

D. JOAQUÍN FERNÁNDEZ SÁNCHEZ
Presidente de Cedie.

PONENTES:

- “A recuperación do río Sil e a restauración de espacios degradados: un compromiso ético e unha tarefa de tódolos valdeorreses”.
PROF. DR. D. AVELINO NÚÑEZ DELGADO
Profesor Asociado de Edafoloxía e Química Agrícola da Escola Politécnica Superior da Universidade de Santiago de Compostela-Campus de Lugo.
- “Protocolo ambiental: solucións ó sector da pizarra”.
D. SANTIAGO VÁZQUEZ LEÓN
Presidente da Asociación Gallega de Pizarristas.
- “Contribución da Deputación Provincial de Ourense ó desenvolvemento sostible da provincia de Ourense”.
D. ANTONIO MANUEL ESTÉVEZ PRIETO
Técnico de Conservación Natural, Medio Ambiente e Enerxía da Deputación Provincial de Ourense.
- “Ferramentas de sostenibilidade aplicables á xestión municipal”.
D. JULIÁN MAYOR BALVÍS
Xefe de Departamento de Medio Ambiente – Administraciones Públicas de Soluziona Calidad y Medio Ambiente.
- Representantes dos Concellos participantes.

20,00 h.: ACTO DE CLAUSURA E ENTREGA DE DIPLOMAS ACREDITATIVOS DE ASISTENCIA, E A CONTINUACIÓN OFRECERASE UN VIÑO GODELLO DE VALDEORRAS ÓS PARTICIPANTES.

INFORMACIÓN XERAL

OBXECTIVOS

- Integración da dimensión dos aspectos ambientais da saúde na formación e reciclaxe de técnicos en medio ambiente e saúde, coa finalidade de actualiza-la súa formación e adecua-las esixencias que demanda a sociedade actual, para que contribúa a mellora-la xestión e as condicións de vida urbana dos cidadáns.
- Establecer un foro de debate e estudio que aborde a situación medioambiental da Comarca de Valdeorras, dos seus problemas e carencias que se consideran máis importantes así como das posibles solucións que se deberán adoptar; ademais de permitir a cooperación e o diálogo entre tódolos axentes sociais implicados no tema.

DESTINATARIOS

- Técnicos, funcionarios e responsables políticos da Administración Local, Provincial e Autonómica, que desenvolván a súa actividade ou estean relacionados coas árees obxecto de estudio.
- Profesorado de ensino secundario, formación profesional e universitaria que desenvolva a súa actividade ou estea relacionado coas árees obxecto de estudio.
- Técnicos superiores en saúde ambiental, técnicos superiores en química ambiental, etc.
- Técnicos e xestores de empresas que desenvolván a súa actividade nos departamentos de calidade, medio ambiente e prevención de riscos laborais.
- Profesionais libres (farmacéuticos, médicos, veterinarios, químicos, biólogos, enxeñeiros, arquitectos, avogados, economistas, xeógrafos, psicólogos, sociólogos, diplomados en relacíons laborais, diplomados en enfermería, etc.) que desenvolván a súa actividade ou estean relacionados / interesados nas árees obxecto de estudio.
- Estudantes universitarios relacionados / interesados nas árees obxecto de estudio, e estudantes dos ciclos formativos de grao superior de saúde ambiental e de química ambiental.

METODOLOXÍA

- Exposición por parte do profesor do contido teórico do curso co apoio de medios audiovisuais.
- Presentación de comunicacíons técnicas e casos prácticos nos que tamén intervirán activamente os propios alumnos amosando as súas experiencias.
- Realización de visitas prácticas a instalacíons de interese medioambiental e sanitario.
- Mesas redondas.
- Exposición sobre: "O Medio Ambiente Natural Galego".

NÚMERO DE PRAZAS E DEREITOS DE INSCRICIÓN

- Número de prazas: estará limitado a 80, que se cubrirán por rigorosa orde de inscrición.
- Cota de inscrición: 30,05 €.
- Forma de pagamento: o aboamento efectuarase mediante transferencia bancaria o entrega en efectivo na oficina principal de Caixa Galicia, sita na R/ Marcelino Suárez, 24 – 32300 O Barco de Valdeorras (Ourense), nº de conta: 2091 0405 02 3040017787, a favor do "XVII CURSO DE SAÚDE AMBIENTAL NO BARCO", especificando o nome e apelidos da persoa inscrita.
- Forma de inscrición: cubri-lo boletín de inscrición, que deberá achegar o xustificante do pagamento, e presentarase / enviarase por fax / correo á Secretaría Técnica do Curso. O prazo de inscrición abrirase o luns 1 de setembro, fixándose a data límite de formalizala o venres 26 de setembro ás 14,00 horas.

DOCUMENTACIÓN

- Entregarase un maletín coa publicación do libro do curso.

DIPLOMA ACREDITATIVO E CRÉDITO DE LIBRE CONFIGURACIÓN

- Aqueles alumnos que participen con regularidade nas sesións programadas do curso, que consta de 30 horas lectivas, recibirán un diploma acreditativo de asistencia.
- A Universidade de Vigo concederá 1 crédito de libre configuración ós alumnos matriculados nesa Universidade que asistan ó curso (en tramitación).

SEDE, DATAS E HORARIO

- Sede: Mosteiro de Xagoaza (O Barco de Valdeorras).
- Datas: do 29 de setembro ó 3 de outubro de 2003.
- Horario: de 16,30 a 20,30 horas (de luns a venres). O xoves e o venres (de 10,00 a 14,00 horas) terán lugar unhas visitas prácticas (opcionais).

SECRETARÍA TÉCNICA DO CURSO

OFICINA DA OMIC E SERVICIOS SOCIAIS - CONCELLO DE O BARCO DE VALDEORRAS

Secretarias: Mónica Redondo Villarino / Mónica Míguez Rey • E-mail: sisbarco@valdeorras.com
Praza Maior, 6 Baixo • 32300 O Barco de Valdeorras (Ourense) • Tel.: 988 32 60 72 / Fax: 988 32 74 41

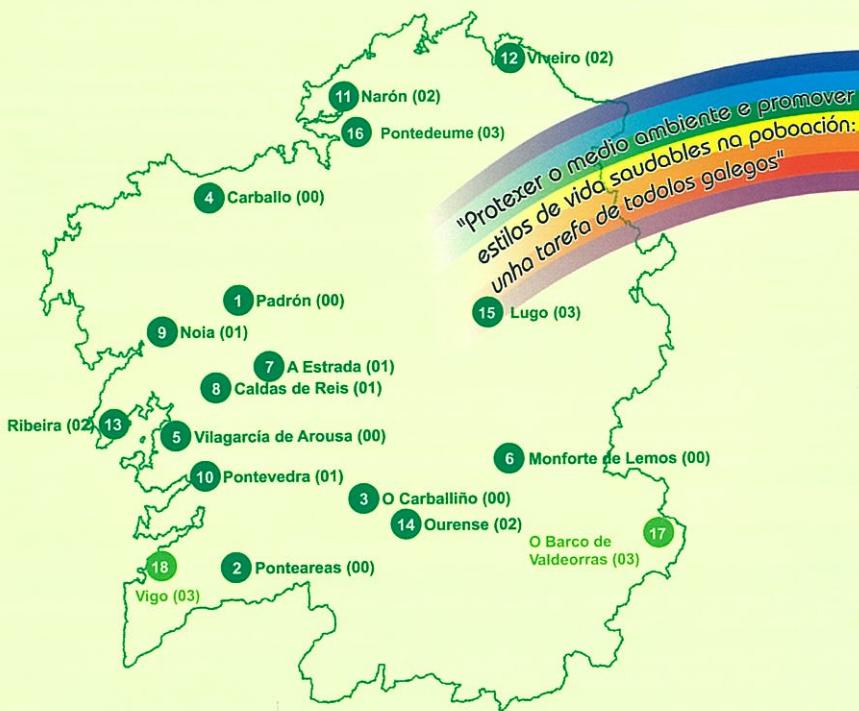
CASA DA CULTURA - CONCELLO DE O BARCO DE VALDEORRAS

Secretario: Gustavo Docampo Paradelo • E-mail: casadacultura@valdeorras.com
Rúa da Estación, 2 • 32300 O Barco de Valdeorras (Ourense) • Tel. / Fax: 988 32 00 53

FUNDACIÓN COMARCAL VALDEORRAS

Secretaria: María Luisa Prada Barba • E-mail: fundación@valdeorras.com
Casa Grande de Viloiria • Praza Ramón Otero Pedrayo, 11 • 32315 Viloiria – O Barco de Valdeorras (Ourense) • Tel. / Fax: 988 32 19 05

PROGRAMA MUNICIPIOS SAUDABLES E SOSTIBLES 2000-2003 EN GALICIA

Empresas colaboradoras

 Aquagest

 BEGAR
medio ambiente

Ferroser **BEGAR**

Estrella Galicia
CERVEZEROS DESDE 1936

Frinsa
DEL NOROESTE, S.A.

Grafitos Barco, S.A.

IBERDROLA

sma
Soluciones Medioambientales y Aguas, S.A.